

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag
26 april 2006

Ons kenmerk
OWB/AI-2006/1442

Uw brief van
13 april 2006

Uw kenmerk
2050611610

Onderwerp
vragen van het lid Joldersma (CDA) over
Wetenschapswinkels

Bijlage(n)

Hierbij zenden wij u de antwoorden op de vragen van het lid Joldersma (CDA) van uw Kamer over
Wetenschapswinkels.

De vragen zijn ons toegezonden met uw bovenvermelde brief, kenmerk 2050611610.

De minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap,

Maria J.A. van der Hoeven

Mark Rutte

Antwoord op de schriftelijke vragen van het lid Joldersma (CDA) aan de minister en staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de heer Rutte, over Wetenschapswinkels. (Kenmerk 2050611610, ingezonden 12 april 2006)

1

Heeft u kennisgenomen van de berichten dat de wetenschapswinkels op de universiteiten verdwijnen?¹

Antwoord

Het is ons bekend dat wetenschapswinkels met opheffing worden bedreigd.

2

Deelt u de mening dat wetenschapswinkels een maatschappelijke meerwaarde hebben omdat zij een brugfunctie vervullen tussen burger, universiteit en student, en bijdragen aan de taak van universiteiten om kennis over te dragen aan de maatschappij?

Antwoord

Ja. Wetenschapswinkels zijn een instrument van de universiteiten om kennis over te dragen aan de maatschappij, maar ook op andere manieren kan de universiteit kennis overdragen aan de maatschappij.

3

Klopt het dat het beantwoorden van vragen van burgers en maatschappelijke organisaties de universiteiten onvoldoende zichtbaar rendement oplevert? Hoe verhoudt zich dat tot de visie van de regering dat wetenschappelijk onderzoek zowel economische als maatschappelijke meerwaarde moet hebben?

Antwoord

Een wetenschapswinkel werkt meestal pro deo of hooguit tegen geringe kosten, en heeft als doel minder draagkrachtige instanties, actiegroepen, bedrijven, of particulieren kosteloos te helpen bij het beantwoorden van wetenschappelijke vragen. Onderzoek in opdracht, maar vanuit ideële overweging en niet met het financiële nevenmotief van het zogenoemde contractonderzoek. Het rendement van de wetenschapswinkel laat zich dus vaak niet in directe economische waarde (lees euro's) vertalen voor de universiteit. Veel onderzoek van wetenschapswinkels kenmerkt zich daarentegen wel door de toepassingsgerichtheid voor (met name kleinere) maatschappelijke organisaties en ad hoc groeperingen. Uit evaluaties van studenten blijkt ook dat zij een duidelijke toegevoegde waarde toekennen aan de vaardigheden die zij via wetenschapswinkelonderzoek opdoen. Het gaat hierbij met name om vaardigheden met betrekking tot interactieve communicatie over wetenschap, advisering over maatschappelijke toepassing van onderzoek.

¹ Trouw, 11 april 2006 en NRC, 28 maart 2006

Naar het oordeel van de regering is de maatschappelijke meerwaarde van groot belang voor het wetenschappelijk onderzoek. Bij het werk van wetenschapswinkels kan er sprake zijn van 'vermeden maatschappelijke kosten', wanneer een probleem tot tevredenheid van alle betrokkenen wordt opgelost. De maatschappelijke meerwaarde kan zich voor universiteiten manifesteren in het maatschappelijke gezicht en de openheid naar de regio. De universiteit geeft daarbij tegelijkertijd haar studenten een goede onderzoeksleerervaring en biedt onderzoekers maatschappelijk relevant onderzoeksmateriaal.

4

Deelt u de opvatting van de Europese Unie dat universiteiten in Europa de wetenschapswinkels moeten steunen en uitbreiden?

Antwoord

De eerste wetenschapswinkels of "science shops" zijn in de jaren zeventig opgericht in Nederland, en sindsdien is het concept overgenomen in een tiental landen over de gehele wereld. Voor de EU staat het Nederlandse wetenschapswinkel-concept model in het Kaderprogramma. De Nederlandse wetenschapswinkels hebben in dat kader een EU-subsidie gekregen voor de coördinatie van een Internationaal Netwerk Science Shops. In het voorjaar van 2004 publiceerde de Europese Commissie een brochure over Science Shops, waarin ik (de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) in het voorwoord mijn waardering uitte voor de activiteiten en werkwijze van de wetenschapswinkels. Die waardering is nog steeds actueel. Het lijkt aannemelijk dat universiteiten met een wetenschapswinkel zich op dit gebied ook internationaal kunnen profileren, juist omdat Nederland wat wetenschapswinkels betreft nu nog een toonaangevende positie en voorbeeldfunctie in de wereld (dus niet alleen in Europa maar ook in de VS) inneemt.

5

Welke mogelijkheden heeft u om universiteiten aan te spreken op hun taak van maatschappelijke kennisoverdracht en valorisatie?

Antwoord

In het nationale beleid voor wetenschap- en techniekcommunicatie (wtc-beleid) leg ik een verantwoordelijkheid voor wtc bij de onderzoeksinstellingen en universiteiten zelf. Ik zal niet in de verantwoordelijkheden van de instellingen treden, waar het gaat om hun afzonderlijke invulling voor het wtc-beleid. Ik zal de universiteiten vragen om hun specifieke invulling van het wtc-beleid inzichtelijk te maken mede in het licht van de invulling van hun derde wettelijke taak, t.w. kennisoverdracht c.q. maatschappelijke dienstverlening. Deze taak kan in het kader van valorisatie worden geoperationaliseerd en een financiële inbedding krijgen evenals de taken onderwijs en onderzoek dat hebben. Als universiteiten bij het invullen van hun taak van kennisoverdracht zich echter grotendeels richten op het derde geldstroomonderzoek (economische valorisatie), vind ik dat een te eenzijdige invulling van die taak. Kennis dreigt dan alleen toegankelijk te zijn voor financieel draagkrachtige partijen en de maatschappelijke valorisatie, waaronder ook het werk van de wetenschapswinkels valt, kan ondersneeuwen. Ook minder of niet draagkrachtige groepen in de

samenleving (patiëntenorganisaties, kleine milieuorganisaties, scholen, bewonersverenigingen, organisaties voor slachtofferhulp of lokale vrouwenorganisaties), waar de wetenschapswinkels zich op richten, moeten in staat kunnen worden gesteld om toegang tot kennis te krijgen.

6

Bent u bereid te stimuleren dat universiteiten investeren in wetenschapswinkels en kennisuitwisseling tussen studenten, maatschappelijke organisaties en docenten bevorderen? Zo ja, welke acties gaat u daartoe ondernemen?

Antwoord

Wij treden niet in de verantwoordelijkheden van de instellingen, maar we zullen in bilaterale gesprekken met universiteiten hen c.q. de VSNU vragen:

- of zij bereid zijn aan te sluiten bij de lijn die de Europese Commissie voert, om wetenschapswinkels actief te steunen. Nederland wordt in Europees verband immers nog steeds als lichtend voorbeeld gezien op het gebied van wetenschapswinkels en de Europese Commissie ondersteunt actief netwerken, trainingen en (internationaal) wetenschapswinkelonderzoek.
- of universiteiten zich willen profileren op dit gebied door zich bijvoorbeeld bereid te tonen een landelijk secretariaat wetenschapswinkels op te richten, waarbij de overkoepelende, collectieve (internationale) inspanningen van meerdere wetenschapswinkels kunnen worden ondersteund.
- of het perspectief van de wetenschapswinkels, als onderdeel van de maatschappelijke valorisatie kan worden meegenomen in de stuurgroep Kennisvalorisatie van de VSNU, waarbij kan worden bedacht dat het werk van wetenschapswinkels kan vallen onder 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'.